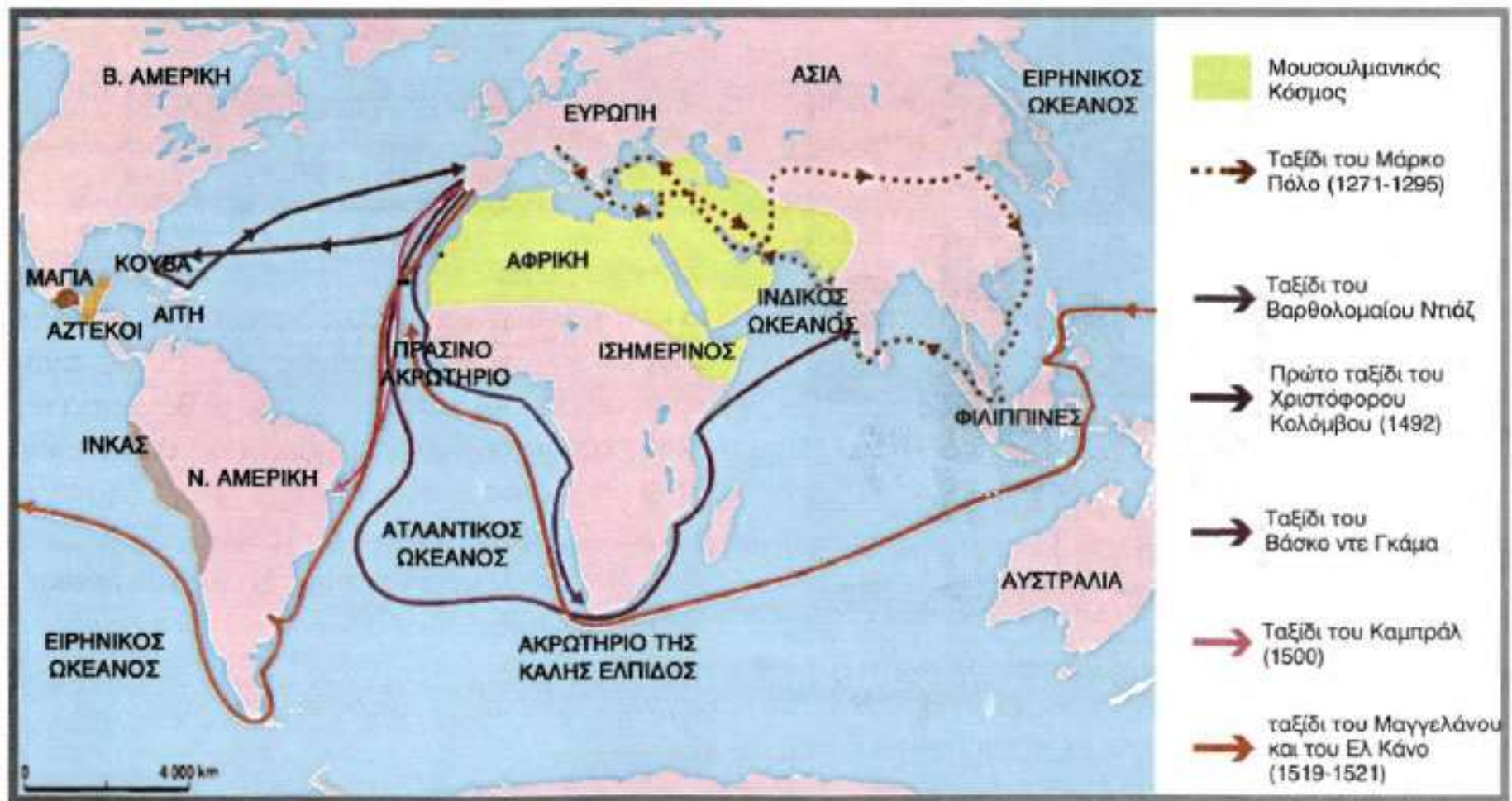




1. Οι ανακαλύψεις

Κώστας Μπακάλης:

history-logotexnia.blogspot.com

✓ Όροι κλειδιά

Μάρκο Πόλο,

τεχνικά μέσα,

εξερευνητικά ταξίδια,

Ισπανία ~ Πορτογαλία,

προκολομβιανοί πολιτισμοί,

παγκόσμιο εμπόριο

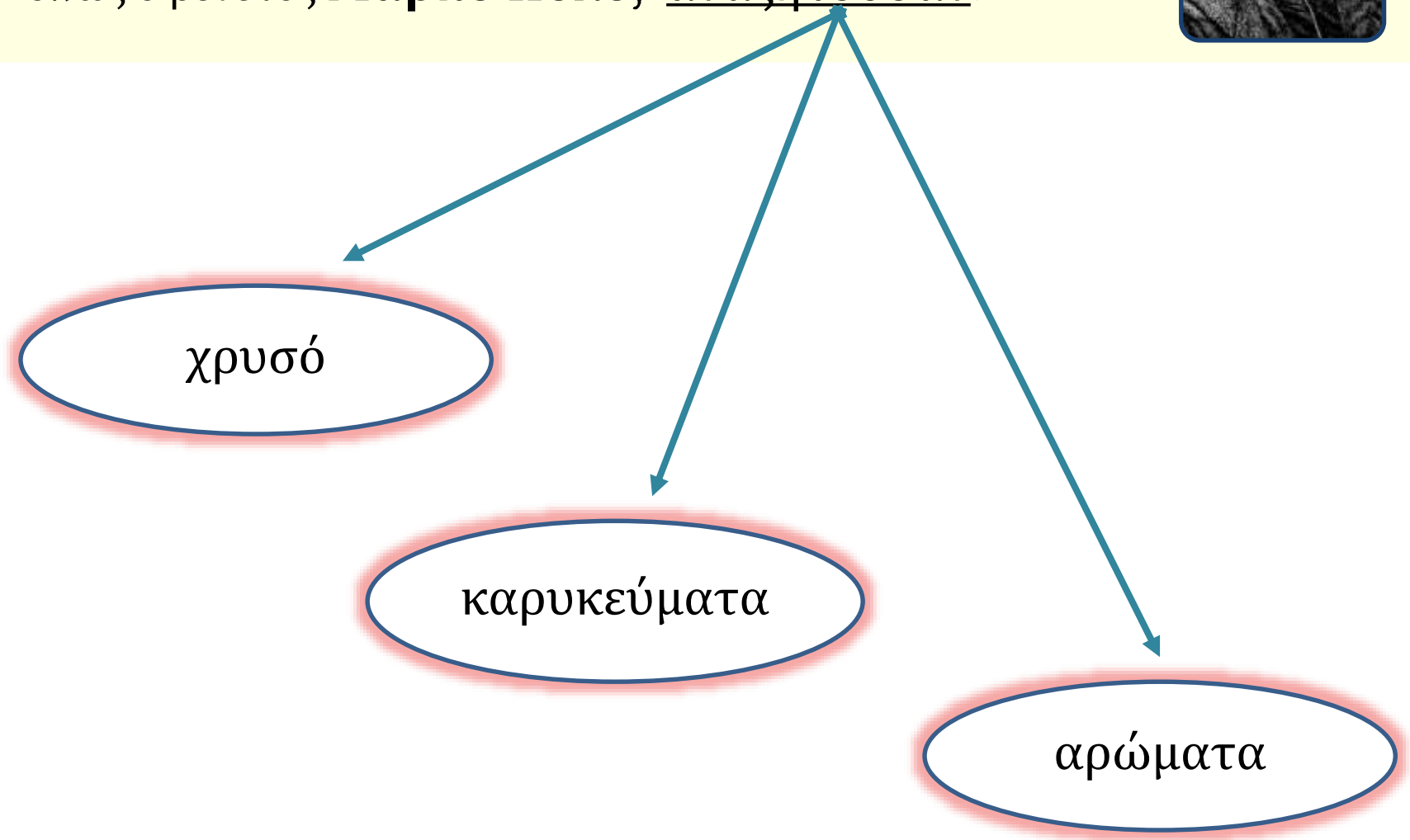
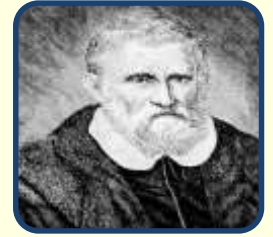
► Χάρτης του κόσμου
πριν από τις
ανακαλύψεις. Μέχρι τα
μέσα του 15ου αιώνα οι
κάτοικοι στη δυτική
Ευρώπη πίστευαν ότι ο
τόπος τους ήταν το
κέντρο του κόσμου.
Γνώριζαν επίσης τον
αραβοϊσλαμικό κόσμο,
αφού οι μουσουλμάνοι
ήταν γείτονες και παλιοί
αντίπαλοι, με τους
οποίους είχαν εμπορικές
σχέσεις. Πέρα όμως από
τις μουσουλμανικές
χώρες, απλωνόταν ένας
κόσμος άγνωστος και
γεμάτος μυστήριο.
Μεταξύ των ετών 1450--
1460, Μόντενα (Ιταλία),
Βιβλιοθήκη Εστένσε.



ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ



Ήδη από το τέλος του μεσαίωνα ευρωπαίοι έμποροι,
όπως ο βενετός **Μάρκο Πόλο**, αναζητούσαν:



➔ στην Ανατολή ακολουθώντας το δρόμο του μεταξιού.



▲ Μία σελίδα από τα Ταξίδια του Μάρκο Πόλο, από ένα χειρόγραφο που χρονολογείται μεταξύ 1298 και 1299.

Τα πλούτη της Ιαπωνίας

Στα νησί αυτό καθώς και στα άλλα γύρω δεν υπάρχει φυτό που να μην ευωδιάζει και να μη χρησιμεύει σε κάτι, όπως η αλόη για να αρκεστούμε σ' αυτήν. Υπάρχουν επίσης πολλά ακριβά καρυκεύματα διαφόρων ειδών... Το χρυσάφι βρίσκεται σε μεγάλες ποσότητες, το ίδιο και οι πολύτιμοι λίθοι. Πραγματικά είναι αξιοθαύμαστο πόσο φθηνά είναι το χρυσάφι και τα άλλα πανάκριβα προϊόντα στα νησιά αυτά. Μόνο που το ταξίδι είναι πάρα πολύ μακρινό και επικίνδυνο.

Από Το Βιβλίο των Θαυμάτων του Μάρκο

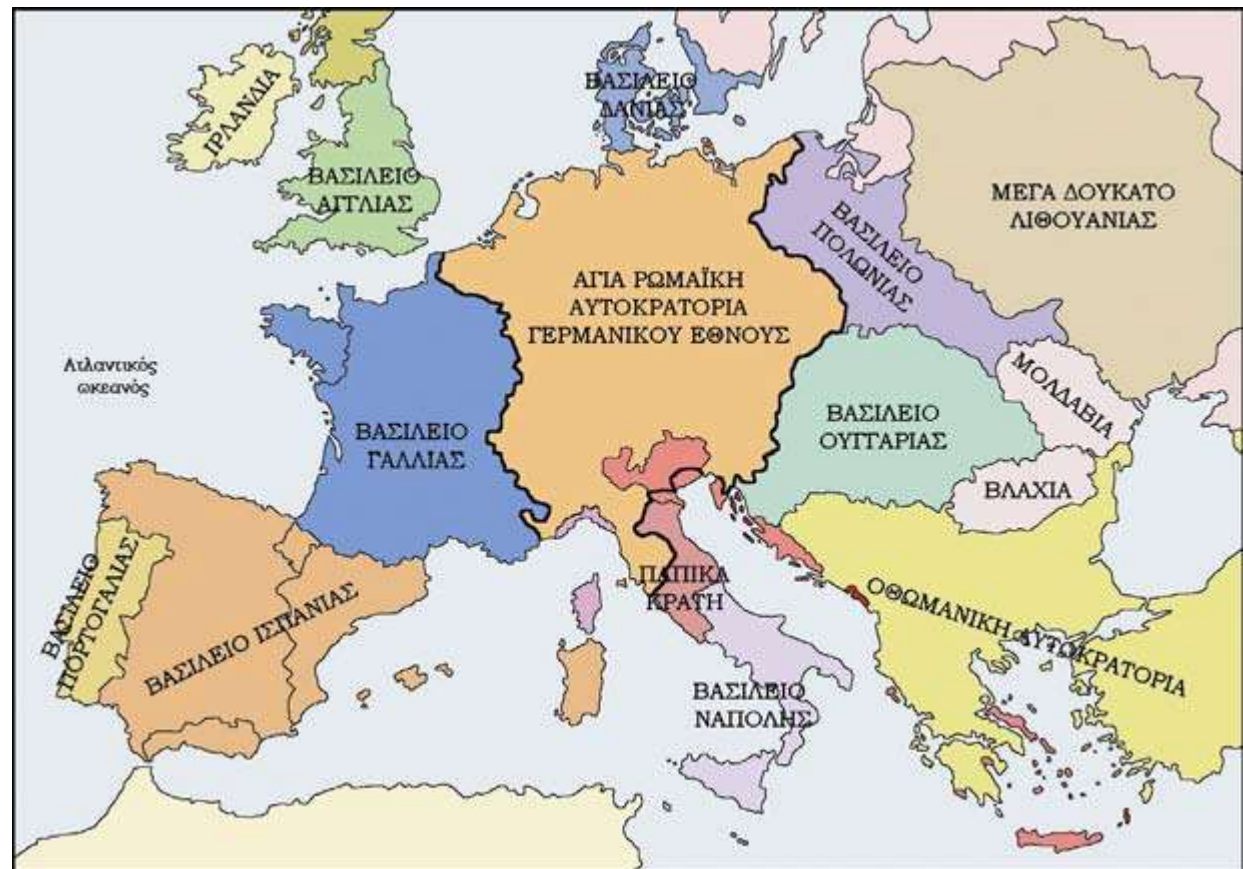
Πόλο, κεφ. 162, 167, στο Marco Polo, *Le devisement du monde, Le livre des merveilles*, t.II, La Decouverte/Maspero, Παρίσι, 1983, 412.

- Γιατί τα προϊόντα που αναφέρει ο Μάρκο Πόλο ήταν περιζήτητα και πανάκριβα στην Ευρώπη;
- Διάβασε με προσοχή τις φράσεις «Μόνο που... επικίνδυνο». Τι εννοούσε ο Μάρκο Πόλο και πώς το διάβασαν οι Ευρωπαίοι της περιόδου των ανακαλύψεων;



▲ Μικρογραφία από τα Ταξίδια του Μάρκο Πόλο. Τη φαντασία των Ευρωπαίων είχε εξάψει και το έργο του Μάρκο Πόλο (1254-1324) Βιβλίο των θαυμάτων, στο οποίο ο τολμηρός εξερευνητής αφηγείται με μυθιστορηματικό τρόπο τις εντυπώσεις του από το εικοσαετές ταξίδι του (1271-1291) σε χώρες της Ανατολής.

Όμως, η **αποκοπή** του δρόμου αυτού, κατά το 150 αλ., αρχικά ❶ από τους **Άραβες** και ύστερα ❷ από τους **Οθωμανούς** ανάγκασε → τους **Ευρωπαίους** να αναζητήσουν πρόσβαση στις αγορές της Ανατολής **από τη θάλασσα.**



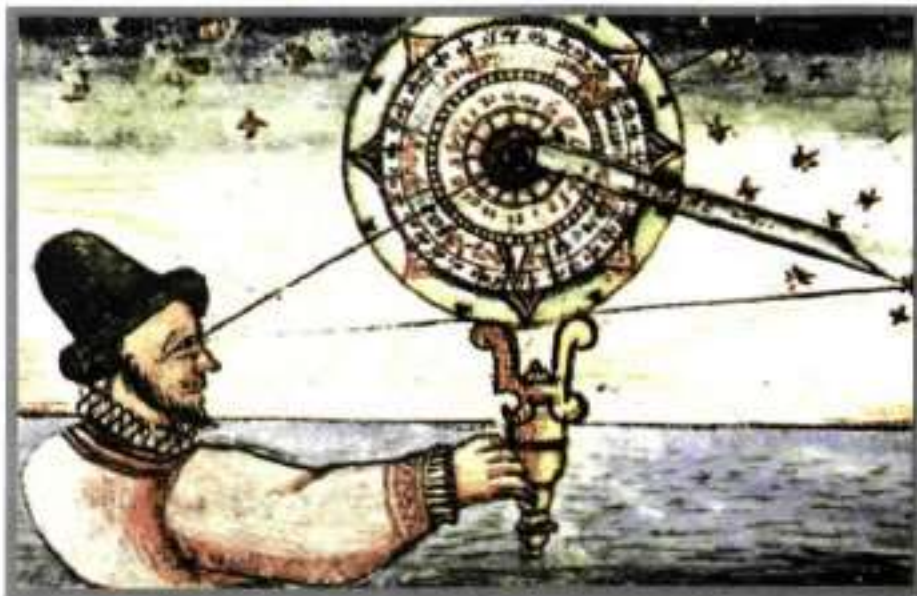
Κίνητρα των ανακαλύψεων:

α. Πρωτίστως Οικονομικά:
το εμπόριο.

β. Πολιτικά:
οι φιλοδοξίες των
ηγεμόνων.

γ. Θρησκευτικά:
η διάδοση του χριστιανισμού.

δ. Επιστημονικά:
η ροπή του
ανθρώπου προς τη
γνώση.



◀ **Αστρολάβος**, όργανο προσδιορισμού τον γεωγραφικού πλάτους με βάση την παρατήρηση των άστρων, από μικρογραφία τον 16ου αι. Παρίσι, Εθνική Βιβλιοθήκη

► Η **καραβέλα**, τύπος πλοίου, κατάλληλου για ταξίδια στην ανοικτή θάλασσα και τον ωκεανό. Σχέδιο του *Guillaume de Testu*, 1555, Παγκόσμια Κοσμογραφία. Vincennes, Υπηρεσία Ιστορίας Στρατού.



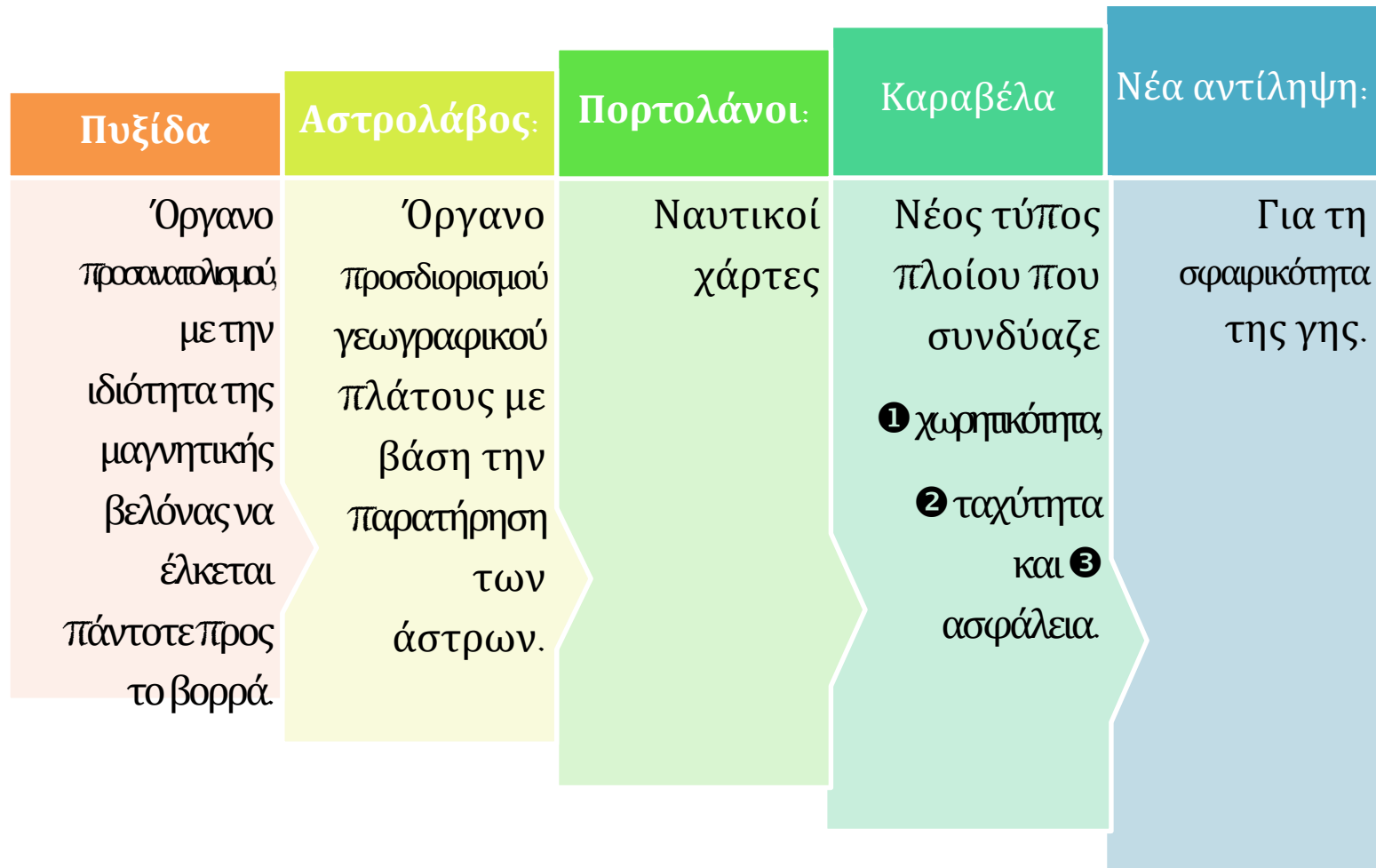
► *Αραβικός αστρολάβος.*
Ο αστρολάβος ήταν ένα
όργανο που έδειχνε στους
ναυτικούς πού βρίσκονταν
τα άστρα στον ορίζοντα.
Έτσι μπορούσαν να
ταξιδεύουν μακριά από τα
παράλια, στις ανοιχτές
θάλασσες. Οι ναυτικοί
από τη δυτική
Ευρώπη έμαθαν
τον αστρολάβο
από τους
μουσουλμάνους
στην Ιβηρική
χερσόνησο.
1480, Οξφόρδη
(Μεγάλη
Βρετανία),
Μουσείο της
Ιστορίας των
Επιστημών.



▲ *Καραβέλες σε λιμάνι. Η εικόνα*
προέρχεται από βιβλίο που εκδόθηκε
το 1594. Η καραβέλα ήταν ένα
γρήγορο καράβι με τετράγωνο πανί.

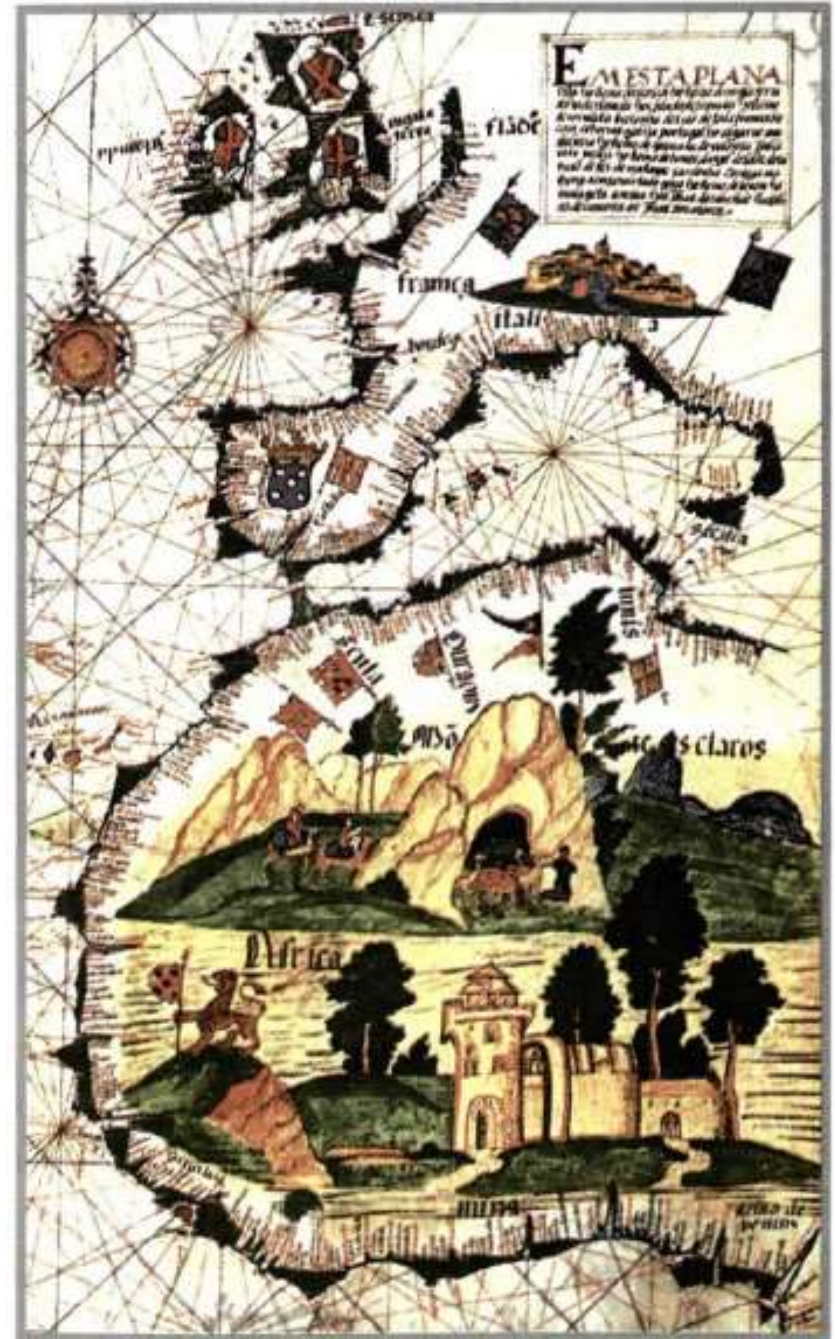
Νέα τεχνικά μέσα ως προϋποθέσεις των ανακαλύψεων:

Από το 130 αι. τα ταξίδια άρχισαν να γίνονται σταδιακά **ευκολότερα** και **ασφαλέστερα** χάρη σε μια σειρά νέων τεχνικών μέσων:



► Ο πορτολάνος (ναυτικός χάρτης) του
Lazaro Luis, που είναι γνωστός με την
ονομασία Άτλας (16ος αι.). Λισαβόνα,
Ακαδημία Επιστημών.

Οι ναυτικοί μπορούσαν πια να
απομακρύνονται, σε αντίθεση με ό,τι
συνέβαινε στο παρελθόν, από τις ακτές και
να πλέουν στις ανοικτές θάλασσες και στους
ωκεανούς.



ΤΑ ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ



Εξερευνητικά ταξίδια

Εκμεταλλεούμενοι και την πλεονεκτική
γεωγραφική τους θέση :

Πορτογάλοι

Ισπανοί

Βάσκο Ντε Γκάμα

Κολόμβος

Μαγγελάνος

Οι Πορτογάλοι

→ οργάνωσαν αλληπάλληλες εξερευνητικές αποστολές.

ΣΤΟΧΟΣ

Η ανακάλυψη θαλάσσιου δρόμου προς Ινδίες

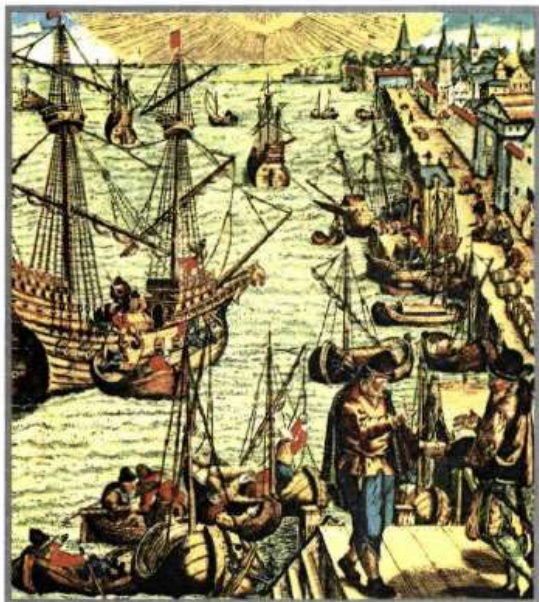
ΤΡΟΠΟΣ

Πλέοντας γύρω από την Αφρική

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Τελικά ο στόχος αυτός επιτεύχθηκε,

→ όταν ο Βάσκο ντε Γκάμα (1469-1524) έφθασε το 1498
στο Κάλικουτ των Ινδιών.



◀ Άποψη του λιμανιού της Λισαβόνας, απ' όπου ξεκινούσαν τα μεγάλα εξερευνητικά ταξίδια των Πορτογάλων. Γκραβούρα τον Θεοδώρου *de Bry*, 1562. Παρίσι, Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού.



▲ Εμπορικός σταθμός των Πορτογάλων στην Καλκούτα. Μαδρίτη, Εθνική Βιβλιοθήκη

Χριστόφορος Κολόμβος (1451-1506)

- γενουάτης θαλασσοπόρος
- στην υπηρεσία του βασιλιά της Ισπανίας,
- πεπεισμένος ότι η γη είναι σφαιρική,
- επιχείρησε να φθάσει στην Ασία πλέοντας δυτικά.
- έκανε τέσσερα εξερευνητικά ταξίδια (1492-1504)
- ανακάλυψε νησιά και ηπειρωτικές περιοχές της κεντρικής Αμερικής.
- Αγνοούσε ότι ανακάλυψε νέα ήπειρο → Ο ίδιος όμως πίστευε ότι είχε φτάσει στις Ινδίες.



▲ Χάρτης του ταξιδιού του Χριστόφορου Κολόμβου στην Αμερική. Το 1492 ο γενοβέζος Χριστόφορος Κολόμβος που πίστευε (όπως και άλλοι) ότι η γη είναι στρογγυλή ξεκινάει, για χάρη των Ισπανών βασιλιάδων, να φτάσει στις Ινδίες, από τα δυτικά. Δύο μήνες αργότερα έφτασε στις Μπαχάμες. Επειδή νόμισε ότι βρισκόταν στις Ινδίες ονόμασε τους κατοίκους «Ινδιάνους». Ανάμεσα στο 1493 και στο 1504 έκανε τρία ακόμη ταξίδια χωρίς να γνωρίζει ότι ανακάλυψε μια νέα ήπειρο: την Αμερική. Την ονόμασαν έτσι για να τιμήσουν τον **Αμέρικο Βεσπούτσι**, έναν άνδρα από τη Φλωρεντία που συνόδευε τον Κολόμβο. Αυτός ήταν που στο τρίτο τους ταξίδι κατάλαβε ότι δεν είναι οι Ινδίες αλλά μια νέα ήπειρος.



▲ Ο Χριστόφορος Κολόμβος αποβιβάζεται στην αμερικανική ήπειρο



▲ Οι ιθαγενείς τον Σαν Σαλβαδόρ (Αγίου Σωτήρα) υποδέχονται τον Κολόμβο και τους Ισπανούς. Γκραβούρα του Θεοδώρου *de Bry*, 1602. Παρίσι, Εθνική Βιβλιοθήκη.

Ο Χριστόφορος Κολόμβος πλέει προς την Κούβα

Παρασκευή 26 Οκτωβρίου (1492). Από εδώ που έχουμε αγκυροβολήσει θα βάλω πλώρη για την Κούβα. Αν κρίνω από τις πληροφορίες των Ινδιάνων ότι το νησί αυτό έχει μεγάλη έκταση και είναι προικισμένο με αφθονία χρυσού και πολύτιμων λίθων, πρόκειται σίγουρα για την Ιαπωνία.

Από το Ημερολόγιο Καταστρώματος του Χριστόφορου Κολόμβου, 1492, στο Valentino Pompianti, *Giornale di Bordo di Cristoforo Colombo* (1492-93), Μιλάνο 1939, 116, 120.

- Σε ποια περιοχή νομίζει ότι έφτασε ο Κολόμβος και από πού επηρεάστηκε;
- Ποια επίδραση είχαν στον Κολόμβο οι διηγήσεις του Μάρκο Πόλο;

Αποκορύφωμα των ανακαλύψεων υπήρξε ο πρώτος περίπλους (1519-1522) της γης

- από το **Φερδινάνδο Μαγγελάνο** (1480-1521),

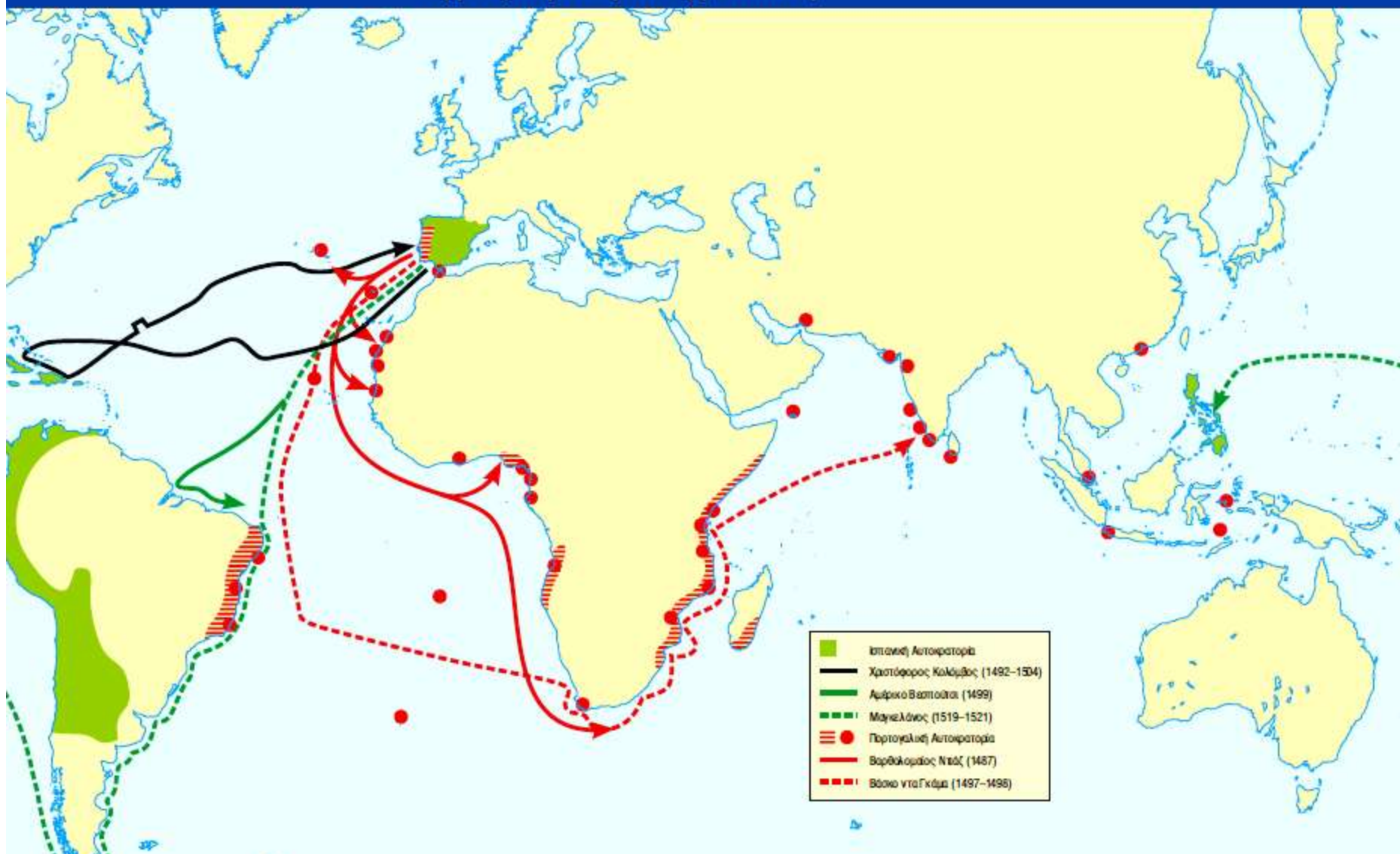
Πορτογάλο στην υπηρεσία του βασιλιά της Ισπανίας.

- Έτσι αποδείχθηκε για πρώτη φορά ότι η γη είναι σφαιρική.



◀ Ο περίπλους της γης από τον Μαγγελάνο

Οι «ανακαλύψεις» και οι αποικιακές αυτοκρατορίες της Πορτογαλίας και της Ισπανίας



Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Πορτογάλοι κι Ισπανοί

- κατέκτησαν με τη **βία** τις περιοχές που ανακάλυψαν.
- Αφού μετέτρεψαν με τον τρόπο αυτό τις νέες χώρες σε **αποικίες**,
- τις μοίρασαν μεταξύ τους με τη **Συνθήκη της Τορντεζίλας (1494)**.

Συνέπειες

- Οι Ισπανοί επιδεικνύοντας **απάνθρωπη σκληρότητα**, εξαφάνισαν τους **προκολομβιανούς πολιτισμούς** της κεντρικής και νότιας Αμερικής.
- Δημιουργήθηκαν δύο αποικιακές αυτοκρατορίες: πορτογαλική και ισπανική.
- Τέλη 16ου αι. Ολλανδία, Αγγλία και Γαλλία διεκδικούν μερίδιο από τις αποικίες → ανταγωνισμοί και συγκρούσεις των ευρωπαϊκών χωρών.



Ο ειρηνικός χαρακτήρας των Ινδιάνων και η απάνθρωπη συμπεριφορά των κατακτητών

Ενώ οι Ινδιάνοι είχαν φιλικά αισθήματα, οι Ευρωπαίοι εισέβαλαν στις περιοχές της Αμερικής σαν πεινασμένοι λύκοι. Οι λόγοι για τους οποίους σκοτώθηκαν τόσο πολλοί ιθαγενείς είναι οι εξής: Πρώτο, γιατί οι Ευρωπαίοι που έφτασαν εδώ, είχαν την πεποίθηση ότι, επειδή οι ντόπιοι δεν πίστευαν στη χριστιανική θρησκεία, νομιμοποιούνταν να τους σκοτώνουν ή να τους αιχμαλωτίζουν. Δεύτερο, οι ιθαγενείς αυτοί ήταν οι πιο ήσυχοι και οι πιο ειρηνικοί άνθρωποι του κόσμου, εντελώς άοπλοι. Τρίτο, πρέπει να σημειωθεί ότι η πλειονότητα αυτών που έχουν έρθει εδώ από την Ισπανία είναι ληστές, αποβράσματα της κοινωνίας, συρφετός κακοποιών.

Από τη Σύντομη Αναφορά για την καταστροφή των Δυτικών Ινδιών, 1552, του Επισκόπου Βαρθολομαίου Λας Κάζας.

■ Πώς συμπεριφέρονται οι Ευρωπαίοι στους ιθαγενείς, σύμφωνα με το παράθεμα;



▲ Ο Κορτές (*Fernando Cortez*, 1485-1547), ένας από τους Ισπανούς κατακτητές (*conquistadores*), εισέρχεται θριαμβευτικά στην πρωτεύουσα των Αζτέκων Τλαξκάλα (Μεξικό). Έργο του *Alvarez Solis*. Μαδρίτη, Μουσείο της Αμερικής.



Ο πολιτισμός των Αζτέκων

Το κράτος των Αζτέκων ιδρύθηκε το 13ο αιώνα. Στην κοινωνία τους την ανώτερη θέση είχαν οι αριστοκράτες και οι ιερείς. Η οικονομία βασιζόταν στη γεωργία και στο εμπόριο. Οι Αζτέκοι ανέπτυξαν ιδιαίτερα τη χρυσοχοΐα και είχαν ιερογλυφική γραφή. Οι Ισπανοί κατέστρεψαν τον πολιτισμό των Αζτέκων το 1520–1521.

Ο πολιτισμός των Μάγια

Οι Μάγια ζούσαν στο σημερινό νότιο Μεξικό. Ο πολιτισμός τους έφτασε σε μεγάλη ακμή τον 7ο αιώνα. Οι Μάγια είχαν πόλεις-κράτη που τις κυβερνούσαν βασιλιάδες. Η οικονομία τους βασιζόταν στη γεωργία, στο εμπόριο και στη βιοτεχνία. Οι Μάγια ασχολήθηκαν με την αστρονομία (είχαν βρει ότι η γη γυρίζει γύρω από τον ήλιο σε 365 ημέρες) και τα μαθηματικά και είχαν τη δική τους ιερογλυφική γραφή. Οι Ισπανοί κατέκτησαν τους Μάγια και κατέστρεψαν τον πολιτισμό τους ανάμεσα στο 1541 και το 1546.

Ο πολιτισμός των Ίνκα

Το κράτος των Ίνκα ιδρύθηκε το 13ο αιώνα και στα μέσα του 16ου αιώνα ήταν μια πραγματική αυτοκρατορία, που κυβερνούσε διάφορους λαούς σε μια πολύ μεγάλη έκταση. Το κράτος των Ίνκα είχε ισχυρή κεντρική εξουσία και οργανωμένο στρατό. Επικεφαλής ήταν ο βασιλιάς που είχε θρησκευτική, στρατιωτική και πολιτική εξουσία. Η οικονομία βασιζόταν στη γεωργία, στα ορυχεία και στη βιοτεχνία. Οι Ίνκα έφτιαξαν πολλά δημόσια έργα. Ο πολιτισμός τους όμως δεν είχε γραφή. Οι Ισπανοί κατέκτησαν την αυτοκρατορία των Ίνκα το 1532–1572. Με την ισπανική κατάκτηση ο πολιτισμός των Ίνκα καταστράφηκε.

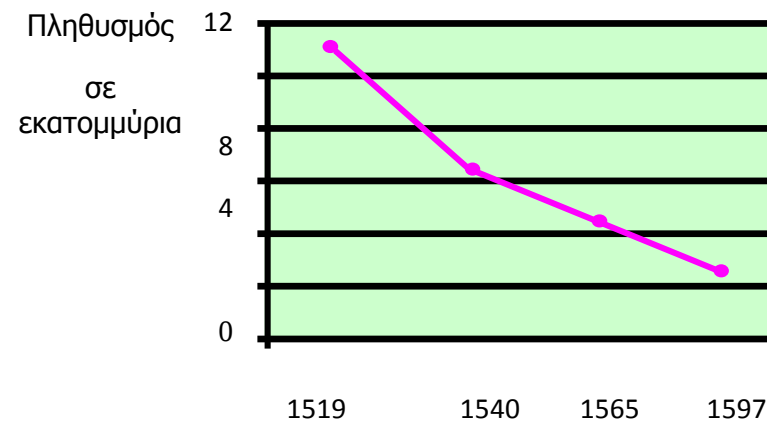


◀ Ο Κορτές (ένας από τους αρχηγούς των ισπανών κατακτητών) με το στρατό του κατευθύνεται προς την πρωτεύουσα των Αζτέκων Τλαξκάλα (Μεξικό).
Μικρογραφία του 16ου αι.
Codex Ascotitlan.

► Πηγή: P. Chaunu, *L'Amérique et les Amériques*, Armand Colin, 1964, σ. 103-107.

■ Πώς εξελίσσεται ο ιθαγενής πληθυσμός της Κεντρικής Αμερικής, Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την εξέλιξή του;

Δημογραφική εξέλιξη
του ιθαγενούς πληθυσμού
της Κεντρικής Ευρώπης



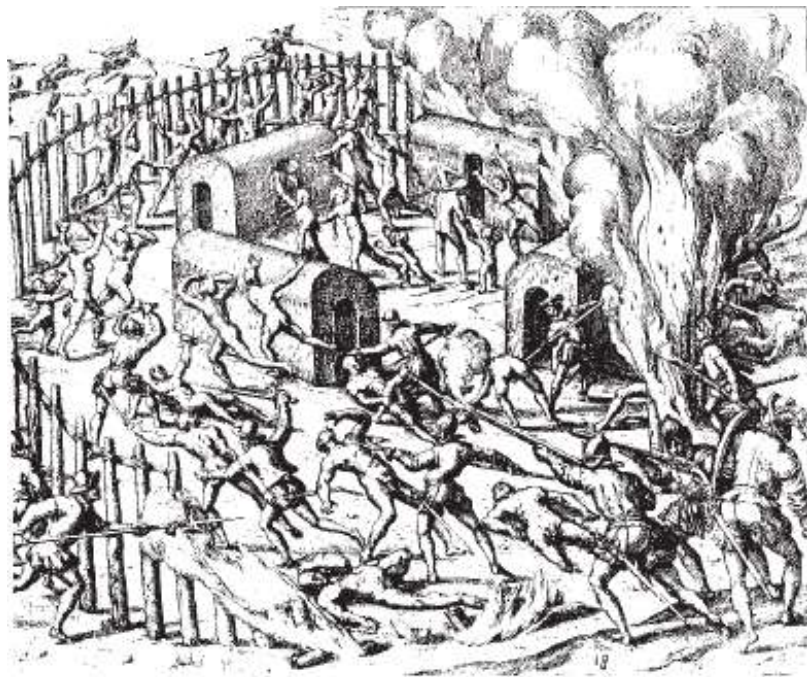
Οι ντόπιοι πληθυσμοί, οι **Ινδιάνοι**, κατακτημένοι και χριστιανοί πια, έγιναν δούλοι στους κατακτητές και στα κτήματά τους. Οι Ευρωπαίοι φέρθηκαν στους ντόπιους με μεγάλη αγριότητα, οργανώνοντας λεηλασίες και μαζικές σφαγές. Οι ντόπιοι δεν μπόρεσαν να αντισταθούν στους κατακτητές και στο βαρύ σπλισμό τους.

Οι **Ισπανοί** κατέκτησαν πολλές περιοχές στην κεντρική και στη νότια Αμερική, όπου ίδρυσαν πόλεις και έφεραν ιεραπόστολους για να κάνουν χριστιανούς τους Ινδιάνους. Οι ντόπιοι έχασαν τη γη τους. Οι Ισπανοί που πήγαν στην Αμερική έφτιαξαν χωροδεσποτείες στις οποίες είχαν απόλυτη εξουσία στους Ινδιάνους που καλλιεργούσαν τη γη. Η κακομεταχείριση, οι σφαγές, η κακή διατροφή, οι άθλιες συνθήκες που ζούσαν, μαζί με τις αρρώστιες που έφεραν μαζί τους οι κατακτητές απείλησαν να εξαφανίσουν τους Ινδιάνους.

► Χαρακτικό που εικονίζει ντόπιους στην Αμερική να ετοιμάζουν το φαγητό τους. Η εικόνα προέρχεται από βιβλίο που εκδόθηκε το 1594.



► *Ισπανοί κάνουν επίθεση σε ένα χωριό
Ινδιάνων στην Αμερική. Η εικόνα προέρχεται
από βιβλίο που εκδόθηκε το 1594.*



Οι χριστιανοί με τ' άλογά τους, τα σπαθιά τους και τα ακόντια άρχισαν τους σκοτωμούς και αγριότητες άγνωστες στους Ινδιάνους. Έμπαιναν στα χωριά και δεν άφηναν, ούτε γέρους, ούτε γυναίκες εγκύους ή ετοιμόγεννες που δεν ξεκοίλιαζαν και κατακομμάτιαζαν, σαν να είχαν να κάνουν με πρόβατα που είχαν καταφύγει στις μάντρες τους [...]. Και να πώς σκότωναν κατά κανόνα τους άρχοντες: Έκαναν σχάρα από βέργες [...] τους έδεναν εκεί, άναβαν σιγανή φωτιά, για να ξεψυχήσουν σιγά σιγά, μέσα στα ουρλιαχτά που τους προκαλούσαν αυτά τα φρικτά βασανιστήρια [...]. Όσα διηγήθηκα τα είδα εγώ ο ίδιος και ακόμη άπειρα άλλα.

Βαρθολομαίος ντε Λας Κάζας, Η καταστροφή των Ινδιάνων, έτος 1552

Μετάφραση: Πηνελόπη Μαξίμου



▲ Ένας καθολικός καλόγερος με δυο ντόππους στο Μεξικό. Μέσα 16ου αιώνα, Πουέμπλα (Ισπανία), Ακαδημία Καλών Τεχνών.



▲ Ντόπιοι στην Αμερική σκοτώνουν έναν καθολικό παπά. Η εικόνα προέρχεται από βιβλίο που εκδόθηκε το 1594.

Στην Αμερική, η πιο σημαντική **πορτογαλική αποικία** ήταν η **Βραζιλία**. Στην αρχή τούς ενδιέφερε το εμπόριο με τις Ινδίες και γι' αυτό δεν εκμεταλλεύτηκαν τη Βραζιλία. Όταν το έκαναν, έφεραν στη Βραζιλία για εργάτες μαύρους σκλάβους που τους έπιαναν αιχμαλώτους στην Αφρική.

► *Μαύροι που δουλεύουν στα ορυχεία χρυσού στο νησί Ισπανιόλα (σημερινή Κούβα). Η εικόνα προέρχεται από βιβλίο που εκδόθηκε το 1594.*





▲ Ισπανοί στρατιώτες
καταστρέφουν λατρευτικά
είδωλα των ιθαγενών

Μια φωνή διαμαρτυρίας για την τύχη των ιθαγενών

Οι Ισπανοί βρέθηκαν ανάμεσα στους Ινδιάνους όπως οι λύκοι, οι τίγρεις και τα αιμοβόρα λιοντάρια πεινασμένα για πολλές μέρες. Εδώ και σαράντα χρόνια, δεν κάνουν τίποτα άλλο από να τους κάνουν κομμάτια, να τους τουφεκίζουν, να τους βασανίζουν και να τους εξοντώνουν με τόση ωμότητα, ώστε το νησί Κούβα είναι σήμερα ερημωμένο από κατοίκους...

Αν οι χριστιανοί έχουν καταστρέψει τόσες και τόσες ψυχές, το έκαναν με μοναδικό σκοπό να αποκτήσουν χρυσάφι και να πλουτίσουν όσο το δυνατό γρηγορότερα.

*Απόσπασμα από την αναφορά του
Επισκόπου Βαρθολομαίου Λας Κάζας προς
το βασιλιά της Ισπανίας.*

Η ΤΕΧΝΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΟΛΟΜΒΙΑΝΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ

Παλαιότερος από όλους είναι ο πολιτισμός των Ολμέκων (1500-200 π.Χ.) κοντά στον Κόλπο του Μεξικού. Δείγματα αυτού του πολιτισμού είναι η ιερογλυφική γραφή, το σύστημα αρίθμησης, το ημερολόγιο και τα τελετουργικά κέντρα με τις μεγάλες πλατείες και την αξονική διάταξη. Οι Μάγια, που ανέπτυξαν τον πολιτισμό τους από τον 4ο π.Χ. έως το 170 μ.Χ. αιώνα, δημιούργησαν μνημειακά έργα από λαξευμένο λίθο, περισσότερο περίτεχνα από αυτά των Ολμέκων. Η εξέλιξη κορυφώθηκε στα τελετουργικά κέντρα της κλασικής περιόδου (200 π.Χ. 900 μ.Χ.).

Στα μέσα του 9ου μ.Χ. αιώνα στην κοιλάδα του Μεξικού έφτασαν από το βορρά οι Τολτέκοι και αργότερα οι Αζτέκοι, οι οποίοι το 1370 άρχισαν να χτίζουν την πρωτεύουσά τους, **Τενοχτιτλάν**. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των Ισπανών που την κατέλαβαν το 1521, επρόκειτο για μια εντυπωσιακή, τεράστια μητρόπολη, με λιθόστρωτους δρόμους, με αγορές και μεγαλόπρεπα ανάκτορα. Ανάλογη ήταν και η πολιτισμική εξέλιξη στην περιοχή του Περού.



▲ Παραστάσεις χαραγμένες στο έδαφος (1η χιλιετία μ.Χ.), Περού, περιοχή ποταμού Πάλπα.



▲ Παλάτι Παλένκ (*Palenque*), Μεξικό. Από τα μεγαλύτερα κέντρα του πολιτισμού των Μάγια, το Παλένκ επιδεικνύει ακόμα τα μεγάλα παλάτια και τους μεγάλους ναούς του. Οι τεράστιες διαστάσεις αυτού του παλατιού αντανακλούν τη δύναμη των ηγετών που το έχτισαν.



18



▲ Ναός του Κομαλκάλκο, Ταμπάσκο, Μεξικό.

▲ Όρθια φιγούρα, Ρώμη, Μουσείο Αουίτζι Πιγκορίνι.

Από τις χαρακτηριστικότερες μορφές τέχνης των Μάγια είναι τα αγαλματίδια από τερακότα. Στο μικρό αυτό αγαλματίδιο τα πλούσια διακοσμητικά στοιχεία, τα οποία κάποτε ήταν ζωγραφισμένα με έντονα χρώματα, φανερώνουν τη διακεκριμένη, κοινωνικά, θέση του αναπαριστάμενου άντρα.

Διαβάστε: ΣΦΑΓΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.

Συγγραφέας: ΧΑΝΣΟΝ ΒΙΚΤΩΡ

ΝΤΕΙΒΙΣ

Περίληψη

Το βιβλίο εξετάζει και αναλύει διαφορές της Δύσης έναντι της Ανατολής ειδικά ως προς τον στρατιωτικό τομέα, καταδεικνύοντας και ερμηνεύοντας τη μοναδική αποτελεσματικότητα του δυτικού πολιτισμού στον πόλεμο σε σύγκριση με άλλες παραδόσεις που αναπτύχθηκαν στην Ασία, την Αφρική ή την Αμερική.



Δείτε: ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟ

Ιστορική 2006 | Έγχρ. | Διάρκεια: 139'

Αμερικανική ταινία, σκηνοθεσία Μελ Γκίμπσον με τους: Ρούντι Γιάνγκμπλαντ, Ντάλια Χερνάντεζ, Τζοναθαν Μπρούερ

Ένα χωριό των Μάγια μέσα στη ζούγκλα δέχεται επιδρομή από τους αιμοβόρους εντεταλμένους πολεμιστές του βασιλείου των Μάγια. Άνδρες και γυναίκες αιχμαλωτίζονται και οδηγούνται στην μεγάλη πόλη των Μάγια για τις ανθρωποθυσίες που κάνουν οι ιερείς για να εξευμενίσουν τους θεούς. Όμως, ο Γοργοπόδαρος είναι ο μόνος που προσπαθεί να δραπετεύσει.

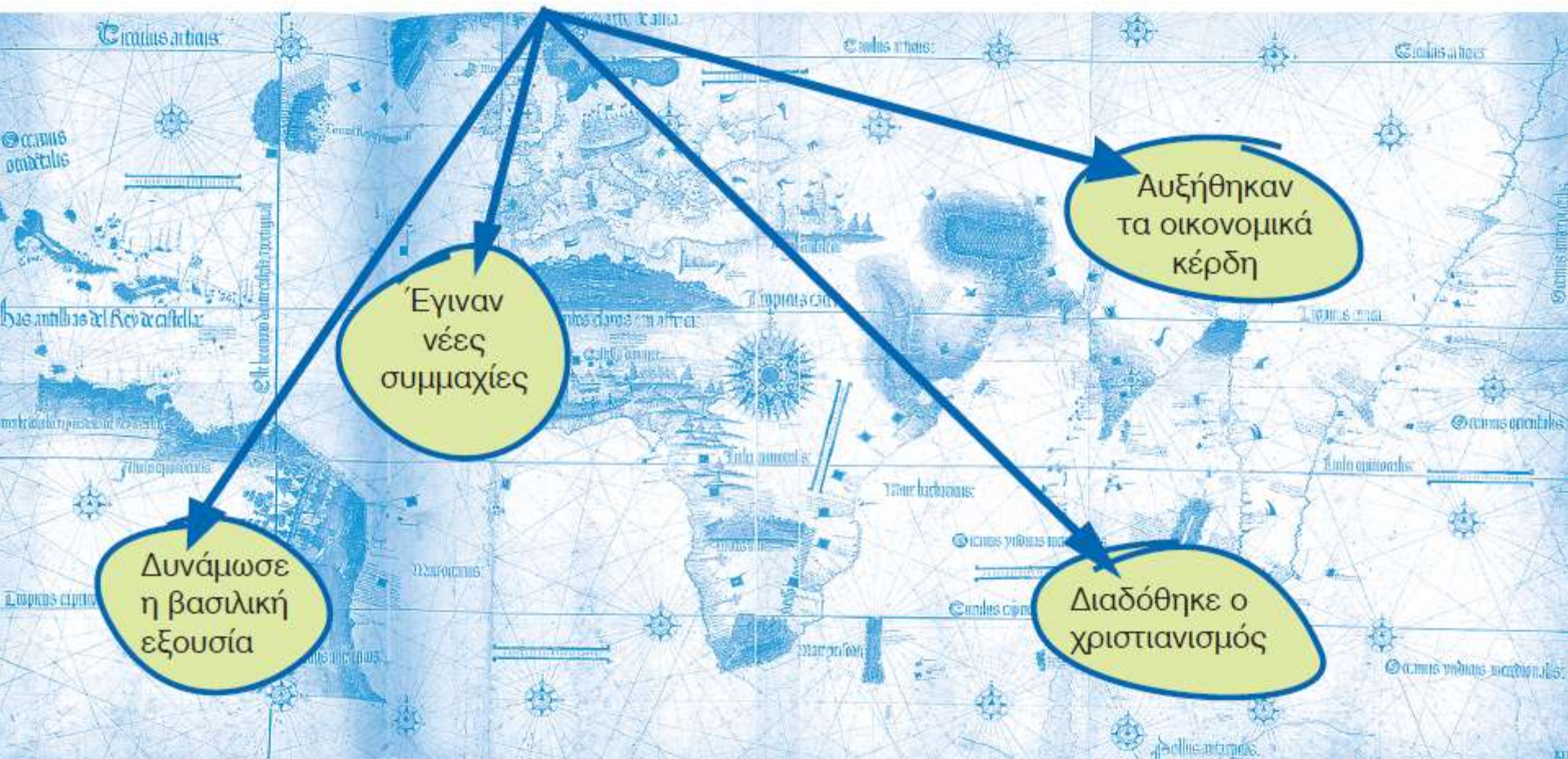
Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Ο ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

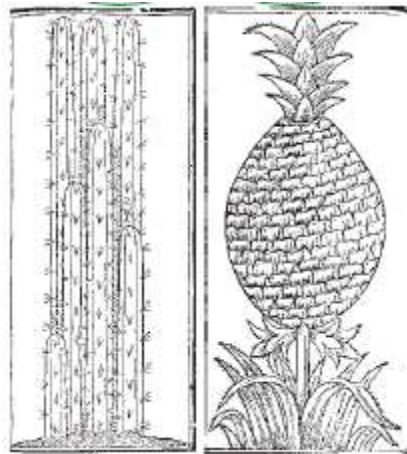
Οι ανακαλύψεις → προκάλεσαν ριζικές μεταβολές σε όλο τον κόσμο

• α) Αποτελέσματα για την Ευρώπη:

- 1) Μετατοπίστηκε το κέντρο της οικονομίας από τη **Μεσόγειο** στον **Ατλαντικό** και τη **Βόρεια Θάλασσα**.
- 2) **Νέα λιμάνια (Σεβίλλης, Λισσαβόνας, Αμβέρσας)** απέκτησαν μεγαλύτερη οικονομική σπουδαιότητα από εκείνα της Βενετίας και της Γένοβας.
- 3) Η εισαγωγή **χρυσού** και **αργύρου** στην Ευρώπη → διεύρυνε τις ανταλλαγές και δημιούργησε νέες οικονομικές δραστηριότητες (εμπορικές, τραπεζικές).
- 4) Από τις νέες οικονομικές δραστηριότητες επωφελήθηκε η **αστική τάξη**.
- 5) Η γνωριμία με νέους πολιτισμούς κλόνισε τις προκαταλήψεις και τις παλιές αξίες.
- 6) Αναπτύχθηκαν ποικίλοι επιστημονικοί κλάδοι: **γεωγραφία, αστρονομία, ζωολογία, βοτανική, εθνολογία** κ.ά.

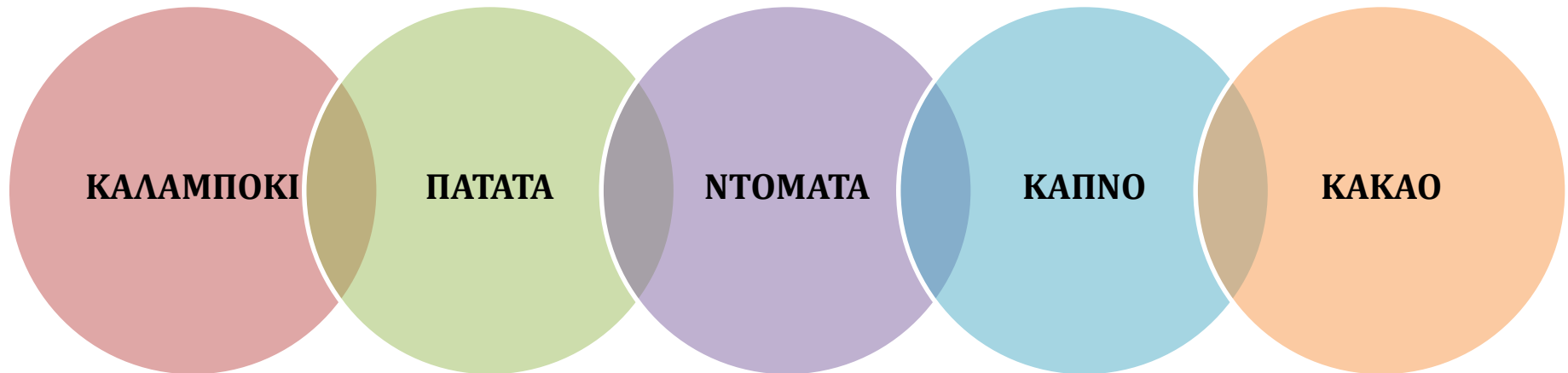
Με τις ανακαλύψεις:

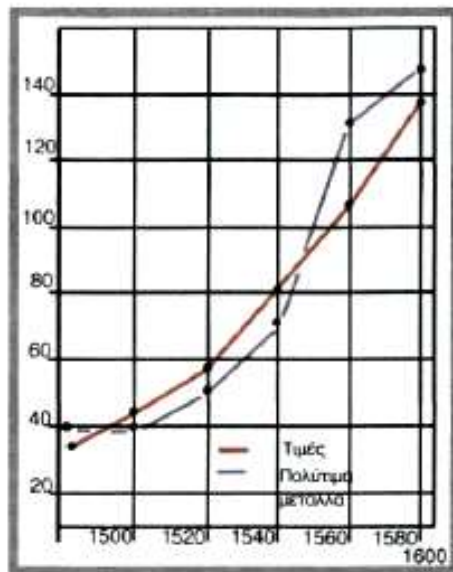
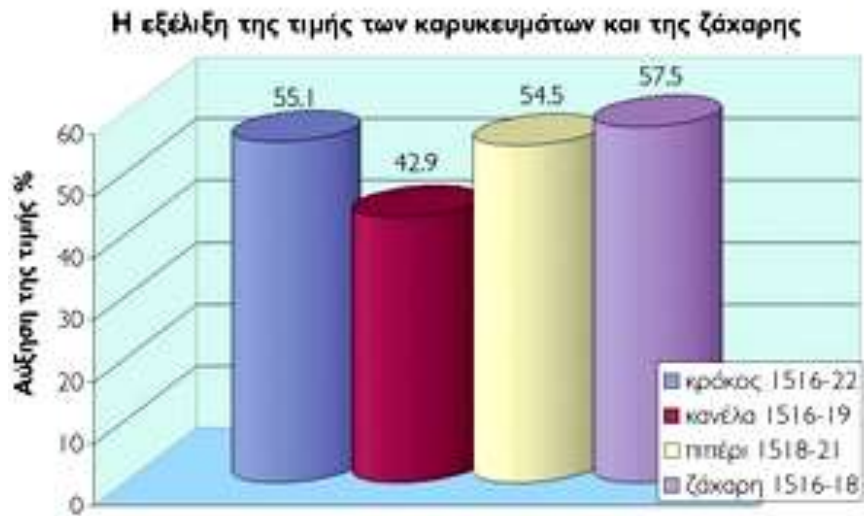




◀ Ανάμεσα στα νέα φυτά που γνώρισαν στην Αμερική οι κάτοικοι της δυτικής Ευρώπης ήταν και ο κάκτος και ο ανανάς. Και οι δυο εικόνες προέρχονται από βιβλίο που εκδόθηκε το 1547.

Η ανακάλυψη της Αμερικής ήταν επανάσταση για την οικονομία στην Ευρώπη. Τα εμπορικά καράβια φέρνουν στη δυτική Ευρώπη νέα προϊόντα:





◀ Η εισαγωγή πολύτιμων μετάλλων προκαλεί αφενός την ανάπτυξη τον εμπορίου και αφετέρου υποτίμηση του νομίσματος και αύξηση των τιμών.

◀ Η εξέλιξη των τιμών των καρυκευμάτων και της ζάχαρης στη Νυρεμβέργη, στο: H. Crieger, Die Neuzeit, Materialien fQren Geschichts unterwicht, Φραγκφούρτη, 41978, 30.

■ Κανονικά η τάση των τιμών των καρυκευμάτων και της ζάχαρης έπρεπε να είναι πτωτική; Για ποιο λόγο; Παρατηρείται όμως αύξηση. Γιατί; (Να συμβουλευτείς το σχεδιάγραμμα Η Ευρώπη Κέντρο του Παγκόσμιου Εμπορίου).



ΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΡΓΥΡΟΥ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΧΙΛΙΟΓΡΑΜΜΑ
1540-1550	17500
1550-1560	30000
1560-1570	94000
1570-1580	100000
1580-1590	200000
1590-1600	270000



▲ Ο απολογισμός της ημέρας από
έναν τραπεζίτη και τη γυναίκα τον.
Πίνακας (1538) του Ραϋμερσβέλλε (*Martinus van Reymerswaele*).
Μουσείο Φλωρεντίας.



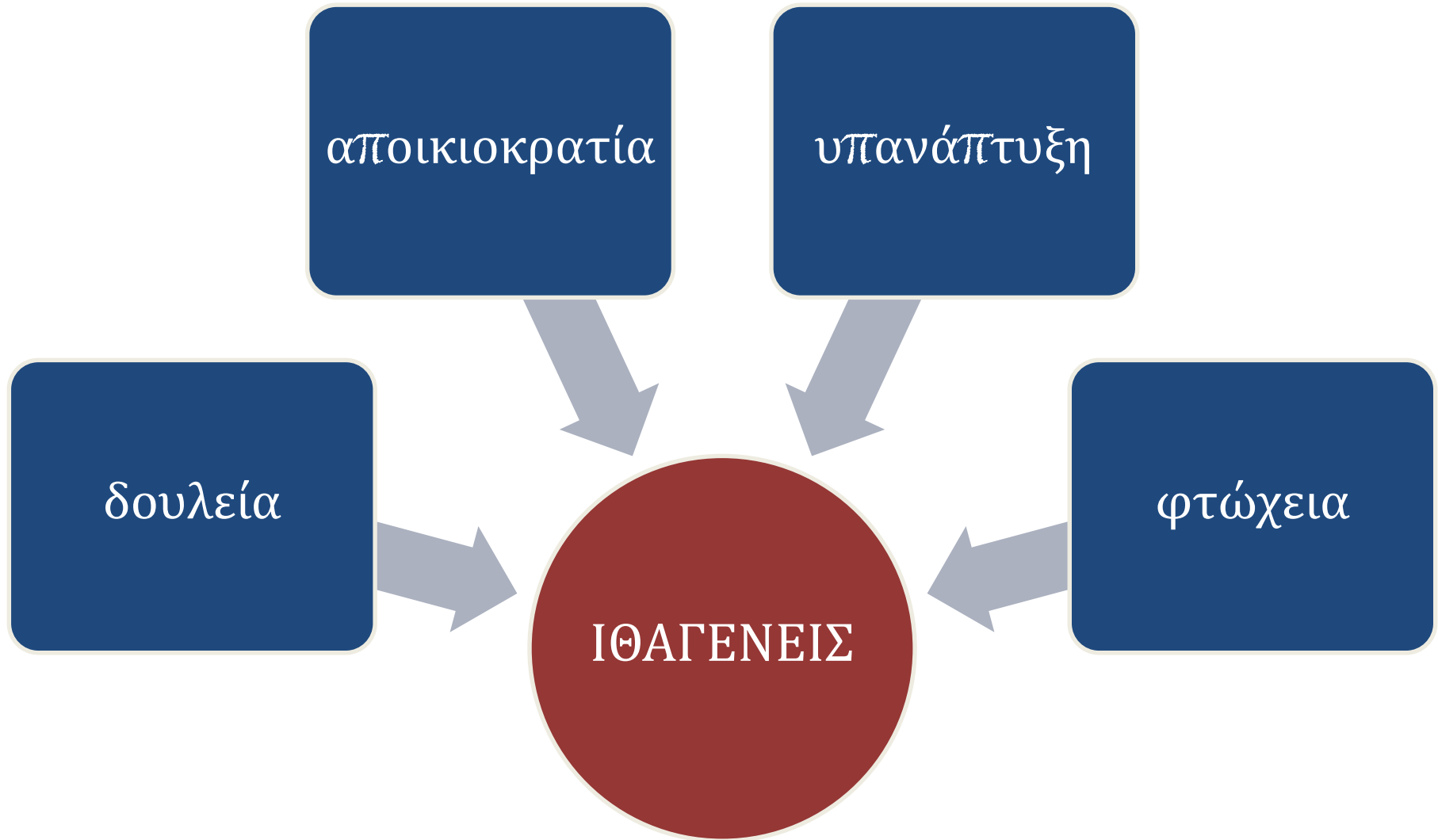
◀ Εργασία σε ορυχείο του Περού κατά το 16ο
αι. Γκραβούρα του Θ. ντε Μπρυ (16ος αι.)
Παρίσι, Εθνική Βιβλιοθήκη

Για τους λαούς των νέων χωρών οι επιπτώσεις των Ανακαλύψεων ήταν αρνητικές.

Οι Ευρωπαίοι
επιδόθηκαν: **❶** στην
εντατική
εκμετάλλευση των
πλουτοπαραγωγικών
πηγών σε βάρος των
ιθαγενών

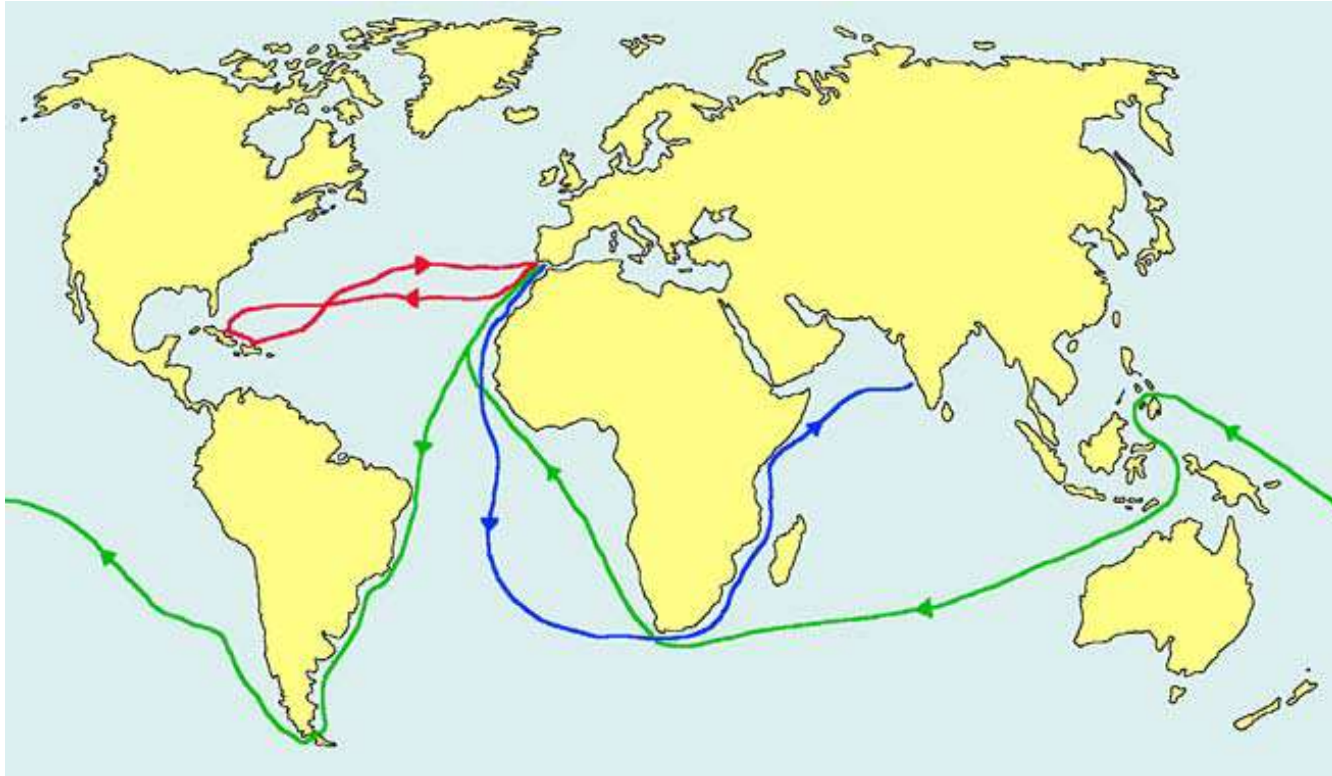
❷ επέβαλαν την
αρχή των άνισων
ανταλλαγών.

Συγχρόνως
θεώρησαν **❸** τους
μη ευρωπαϊκούς
λαούς ως
υποδεέστερους και
εκμεταλλεύσιμους.





▲ Χάρτης που έγινε μετά τις ανακαλύψεις. 1502 περίπου, Μόντενα (Ιταλία), Βιβλιοθήκη Εστένσε.



▲ Εντοπίστε στο χάρτη τα ταξίδια των μεγάλων θαλασσοπόρων.



Χ. Κολόμβος



Βάσκο Ντα Γκάμα



Φ. Μαγγελάνος

Συμπληρώστε τα κενά στις λεζάντες των εικόνων.

Πηγή: www.museduc.gr



Πίνακας του Ριντόλφο Γκιρλαντάγιο με το Χριστόφορο Κολόμβο, που ανακάλυψε την το Ο Κολόμβος όμως νόμιζε ότι έφτασε στις και γι' αυτό ονόμασε τους που κατοικούσαν εκεί Γένοβα (Ιταλία), Ναυτικό Μουσείο.



Εικόνα από βιβλίο που εκδόθηκε το 1584 με τον Βεσπούτσι. Ο Βεσπούτσι κατάλαβε ότι ο Χριστόφορος Κολόμβος δε βρήκε τις, αλλά μια νέα ήπειρο που ονομάστηκε προς τιμήν του



Εικόνα από βιβλίο που εκδόθηκε το 1646 με το Βάσκο ντα Γκάμα. Ο Βάσκο ντα Γκάμα το 1497 έφτασε στις κάνοντας το γύρο της

► Δείξτε στον
χάρτη πού
αναπτύχθηκαν οι
πολιτισμοί για
τους οποίους μας
δίνουν
πληροφορίες οι
πηγές.



Οι περισσότεροι από τους ναούς των Μάγια ήταν πυραμίδες. Στην εικόνα μια πυραμίδα των Μάγια. Οι Μάγια ανέπτυξαν την αρχιτεκτονική (παλάτια, ναοί), τη γλυπτική, την κατασκευή αγγείων και διακοσμούσαν τα δημόσια κτίρια με τοιχογραφίες. 7ος αιώνας, Μεξικό.



Άγαλμα των Αζτέκων, που παριστάνει έναν πολεμιστή με μορφή αετού. Γύρω στο 1480, Πόλη του Μεξικού (Μεξικό). Μουσείο Τέμπλο Μαγιόρ.



Γλυπτό που εικονίζει το θεό του Κάτω Κόσμου των Μάγια. Περίπου 690, Πόλη του Μεξικού (Μεξικό), Εθνικό Ανθρωπολογικό Μουσείο.

Ερωτήσεις

1. Να αναφέρετε τα αίτια των ανακαλύψεων. Να τα συγκρίνετε με τα αντίστοιχα αποτελέσματα.
2. Να συζητήσεις με τους συμμαθητές σου τις επιστημονικές γνώσεις και τεχνολογικές εφευρέσεις που επέτρεψαν την πραγματοποίηση των υπερπόντιων ταξιδιών για τις ανακαλύψεις νέων χωρών. Να αξιοποιήσεις τις γνώσεις σου από τη φυσική, τη γεωγραφία, τα μαθηματικά και την τεχνολογία.

